

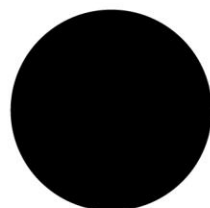
SCHOOLS
AS LIVING
LABS

SALL

ΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΩΣ «ΖΩΝΤΑΝΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ» (LIVING LABS)

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ SALL ΚΑΙ ΠΩΣ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΣΥΜΜΕΤΑΣΧΕΙ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΑΣ

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 Research and Innovation Programme under Grant Agreement No. 871794

Ποιοι είναι οι βασικοί στόχοι του έργου Schools As Living Labs (SALL);

Το “Schools as Living Labs” (SALL) είναι ένα ευρωπαϊκό έργο που συγκεντρώνει γνώσεις και εμπειρία από δώδεκα χώρες, για να προτείνει μια νέα προσέγγιση για την **Ανοικτή Εκπαίδευση** και το **Ανοικτό Σχολείο** (Open Schooling).

Προσαρμόζοντας αρχές και μεθόδους «**Ζωντανών Εργαστηρίων**» για την παραγωγή καινοτομίας, το SALL υποστηρίζει τα σχολεία για την υλοποίηση εκπαιδευτικών δράσεων που συνδέονται με τις τοπικές τους κοινότητες και αντιμετωπίζουν ζητήματα τοπικού ενδιαφέροντος, τα οποία σχετίζονται με το **σύστημα της τροφής** σε όλες τις διαστάσεις του (π.χ. παραγωγή, διανομή, διάθεση, παρασκευή, κατανάλωση, απόρριψη της τροφής, σε σύνδεση με ζητήματα υγείας, οικονομίας, περιβάλλοντος κλπ.).

Συμμετέχοντας στο έργο SALL, τα σχολεία και οι εκπαιδευτικοί θα πειραματισθούν με την έννοια του Ανοικτού Σχολείου και τον ρόλο του στο πλαίσιο της τοπικής κοινωνίας, εφαρμόζοντας μια εκπαιδευτική προσέγγιση βασισμένη στη μεθοδολογία των «Ζωντανών Εργαστηρίων». Ευρύτερος στόχος θα είναι να ενισχύσουν τη μάθηση και διδασκαλία στην περιοχή “STEM” (Φυσικές Επιστήμες, Τεχνολογία, Μηχανική και Μαθηματικά), συνδέοντάς της στενότερα με την καθημερινή ζωή των μαθητών. Αυτό θα βοηθήσει τους μαθητές να αναπτύξουν νέες δεξιότητες και θετικές στάσεις απέναντι στην επιστήμη και να κατανοήσουν τη μάθηση ως ένα μέσο για την ενεργή συμμετοχή τους σε προσπάθειες για την ευημερία της τοπικής κοινότητας και ευρύτερα της κοινωνίας.

Τι σημαίνει «Ζωντανά Εργαστήρια»;

Στο πλαίσιο του έργου SALL, ορίζουμε τα «Ζωντανά Εργαστήρια» (Living Labs) ως μια μεθοδολογία που χρησιμεύει για την υποστήριξη της συνεργασίας μεταξύ διαφόρων κοινωνικών παραγόντων, οργανισμών ή ατόμων, που θέλουν να αντιμετωπίσουν από κοινού ένα συγκεκριμένο ζήτημα το οποίο είναι σημαντικό για καθέναν από αυτούς. Μια δράση «Ζωντανών Εργαστηρίων» περιλαμβάνει συνήθως τα εξής βήματα:

- Συν-δημιουργία ιδεών για επίλυση ενός ζητήματος, μετά από διερεύνησή του
- Ανάπτυξη βασικών βημάτων της λύσης, με οικονομικό και γρήγορο τρόπο – κάτι που συχνά αναφέρεται ως «παραγωγή πρωτοτύπου» (prototyping)
- Δοκιμή της λύσης με εμπλεκόμενους φορείς ή άτομα και παροχή ανατροφοδότησης για τη βελτίωσή της.

Αυτά τα βήματα μπορούν να επαναληφθούν αρκετές φορές και σε διάφορα επίπεδα, με στόχο τη σταδιακή βελτίωση και ολοκλήρωση της λύσης.

Οι βασικές αρχές αυτής της μεθοδολογίας είναι οι εξής:

- Εντοπισμός ενός υπαρκτού ζητήματος και προσδιορισμός μιας ρεαλιστικής λύσης για την αντιμετώπισή του, αξιοποιώντας την προσωπική εμπειρία των συμμετεχόντων
- Συν-δημιουργία, με συμμετοχή όλων των «κοινωνικών παραγόντων», οργανισμών ή/και ατόμων, τους οποίους αφορά το ζήτημα
- Γρήγορη παραγωγή πρωτοτύπου, με τις ιδέες να τίθενται αμέσως σε εφαρμογή και να δοκιμάζονται.

Τι εννοούμε με τον όρο «Ανοικτό Σχολείο»;

Στο έργο SALL, αντιλαμβανόμαστε το σχολείο ως έναν οργανισμό διδασκαλίας και μάθησης ο οποίος συμπεριλαμβάνει όχι μόνο τους μαθητές, τους εκπαιδευτικούς και το υπόλοιπο προσωπικό, αλλά και τις οικογένειές τους – συμπεριλαμβάνει, με άλλα λόγια, ολόκληρη τη σχολική κοινότητα. Συγχρόνως, σκεφτόμαστε το σχολείο ως μέρος του ευρύτερου συστήματος κοινωνικών παραγόντων μια συγκεκριμένης γειτονιάς ή περιοχής.

Το ευρύτερο όραμά μας προσδιορίζεται από την έννοια του Ανοικτού Σχολείου: ενός σχολείου ανοικτού προς την κοινωνία, το οποίο εξελίσσεται σε παράγοντα ευημερίας της κοινότητας αναπτύσσοντας συνεργασίες με πρόσωπα και φορείς στο τοπικό του περιβάλλον.

Ποιοι είναι οι «κοινωνικοί παράγοντες»;

Σε κάθε δράση «Ζωντανού Εργαστηρίου», σημαντικό ρόλο παίζουν οι «κοινωνικοί παράγοντες» (stakeholders / social actors). Πρόκειται για κοινωνικούς φορείς, οργανισμούς ή άτομα, που σχετίζονται με το σχολείο ή έχουν κοινά ενδιαφέροντα με αυτό, και που ενδιαφέρονται ή επηρεάζονται από τη διαδικασία ή τα αποτελέσματα της δράσης του «Ζωντανού Εργαστηρίου».

Ως παραδείγματα εξωτερικών κοινωνικών παραγόντων για ένα σχολείο που υλοποιεί δράσεις «Ζωντανού Εργαστηρίου» στη θεματική περιοχή του συστήματος της τροφής, μπορούν να αναφερθούν ο τοπικός δήμος, ένα τοπικό εστιατόριο, αρτοποιείο, κατάστημα τροφίμων ή άλλη τοπική επιχείρηση, ένας τοπικός καλλιεργητής, ένας οδηγός οχήματος τροφοδοσίας, μια τοπική περιβαλλοντική ή κοινωνική οργάνωση, καθώς και πολλοί άλλοι οργανισμοί ή άτομα.

Τι επιδιώκουμε με τις σχολικές δράσεις «Ζωντανού Εργαστηρίου»;

Με τις σχολικές δράσεις «Ζωντανού Εργαστηρίου», σκοπός μας είναι:

- Να υποστηρίξουμε τη συνεργασία των σχολείων με κοινωνικούς παράγοντες για την αντιμετώπιση ζητημάτων που είναι σημαντικά για καθένα από τους εμπλεκόμενους.
- Να ενδυναμώσουμε κάθε μαθητή, κάθε εκπαιδευτικό και καθένα που συμμετέχει στο σχολικό «Ζωντανό Εργαστήριο» ως παράγοντες αλλαγής που συνεργάζονται με στόχο την ευημερία της τοπικής κοινότητας, ξεπερνώντας συμβατικούς ρόλους και τα όρια της παραδοσιακής μάθησης και διδασκαλίας στο σχολείο.

Με αυτό τον τρόπο, οι σχολικές δράσεις «Ζωντανού Εργαστηρίου» θα ενισχύσουν τελικά τη μάθηση στις επιστήμες και θα προωθήσουν την Ανοικτή Σχολική Εκπαίδευση.

Τι περιλαμβάνει η θεματική περιοχή «το σύστημα τροφής»;

Δοκιμάζουμε την καινοτομία της εισαγωγής δράσεων «Ζωντανού Εργαστηρίου» στη σχολική ζωή εστιάζοντας στη θεματική περιοχή του «συστήματος της τροφής».

Το σύστημα της τροφής είναι ένας σύνθετο πλέγμα δραστηριοτήτων που αφορούν στην παραγωγή, επεξεργασία, μεταφορά και κατανάλωση τροφίμων - «από τη φάρμα μέχρι το τραπέζι» και, στη συνέχεια, μέχρι τη φάση απόρριψης των τροφικών αποβλήτων.

Έτσι, η εστίαση μιας σχολικής δράσης «Ζωντανού Εργαστηρίου» στο σύστημα της τροφής αφήνει μεγάλα περιθώρια ευελιξίας στη σχολική κοινότητα. Η σχολική δράση μπορεί να αναφέρεται σε διάφορες πτυχές της τροφής και της διατροφής, όπως το περιβαλλοντικό αποτύπωμα της παραγωγής, επεξεργασίας, συσκευασίας, ή διακίνησης τροφίμων, εναλλακτικές πρακτικές γεωργικής παραγωγής, τοπικής διακίνησης, διάθεσης περισσεύματος τροφής, ή διαχείρισης τροφικών αποβλήτων, η βιολογία της διατροφής και σχετικά ζητήματα υγείας, ο πολιτισμός και οι παραδόσεις της διατροφής, η οικονομία της τροφής, η αισθητική των τροφίμων, κ.ά. Κάθε σχολείο θα ορίσει το ίδιο ποιο ή ποια από αυτά τα θέματα, ή άλλα παρεμφερή, παρουσιάζουν ενδιαφέρον για τη σχολική και τοπική του κοινότητα.

Τι είδους δράσεις «Ζωντανού Εργαστηρίου» μπορεί να υλοποιήσει ένα σχολείο;

Ιδανικά, οι σχολικές δράσεις «Ζωντανού Εργαστηρίου» αναμένεται να πληρούν τέσσερις θεμελιώδεις προϋποθέσεις:

- Να περιλαμβάνουν συμμετέχοντες εντός του σχολείου (μαθητές, εκπαιδευτικούς, διοικητικό προσωπικό, κλπ.), αλλά και άλλους προερχόμενους έξω από το σχολείο.
- Να αφορούν σε ένα ζήτημα που χρήζει αντιμετώπισης και είναι σημαντικό ή ενδιαφέρον για όλους τους συμμετέχοντες – δηλαδή, ένα πρόβλημα το οποίο, ή η επίλυση του οποίου, επηρεάζει άμεσα ή έμμεσα τους συμμετέχοντες.
- Να περιλαμβάνουν τον σχεδιασμό και τη δοκιμή λύσεων κατά τη διάρκεια της δράσης.
- Να στοχεύουν στο να προτείνουν μια πραγματική, βιώσιμη λύση για το σχολείο και τους άλλους εμπλεκόμενους φορείς, παράγοντας κάποια απτά αποτελέσματα (π.χ. τη συλλογική διοργάνωση μιας εκδήλωσης, την έκδοση ενός ενημερωτικού εντύπου, τη συμμετοχή στη λήψη μιας τοπικής απόφασης, μια αλλαγή καθημερινής πρακτικής, κλπ.).

Τι απαιτείται για την ανάπτυξη σχολικών δράσεων «Ζωντανού Εργαστηρίου»;

- *Επικοινωνία*: Σημείο αφετηρίας για τη συμμετοχή ενός σχολείου στις δράσεις «Ζωντανού Εργαστηρίου» είναι ο καθορισμός του ατόμου που θα αναλάβει την επικοινωνία με την ομάδα υλοποίησης του έργου SALL.
- *Ανάπτυξη τοπικών συνεργασιών*: Τα σχολεία θα εντοπίσουν «κοινωνικούς παράγοντες», οργανισμούς ή άτομα, με τους οποίους θα ήθελαν να συνεργαστούν για την ανάπτυξη μιας σχολικής δράσης «Ζωντανού Εργαστηρίου».
- *Συν-ανάπτυξη δραστηριοτήτων «Ζωντανών Εργαστηρίων»*: Καθ' όλη τη διάρκεια της δράσης θα πραγματοποιηθούν δραστηριότητες «Ζωντανού Εργαστηρίου», όπως για παράδειγμα εργαστηριακές συναντήσεις (workshops) για τον προσδιορισμό και τη διερεύνηση ενός κατάλληλου προβλήματος και πιθανών λύσεων, καθώς και για τον σχεδιασμό και τη δοκιμή μιας ορισμένης λύσης, με συνεργασία μεταξύ του σχολείου και των εμπλεκόμενων φορέων.
- *Συνολικό χρονοδιάγραμμα*: Μια πλήρης σχολική δράση «Ζωντανού Εργαστηρίου» μπορεί συνήθως να έχει διάρκεια 2 έως 6 μηνών. Ωστόσο, η συνολική διάρκεια μπορεί εύκολα να προσαρμοστεί σε κάθε εκπαιδευτικό πλαίσιο.

- *Χρόνος δραστηριοτήτων ανά εβδομάδα:* Οι δραστηριότητες «Ζωντανού Εργαστηρίου» μπορούν συνήθως να απασχολούν εκπαιδευτικούς και μαθητές από 1 έως 4 ώρες την εβδομάδα. Ωστόσο, η διάρκεια των δραστηριοτήτων ανά εβδομάδα μπορεί εύκολα να προσαρμοστεί σε κάθε εκπαιδευτικό πλαίσιο.
- *Αριθμός μαθητών που συμμετέχουν:* Συνήθως οι μαθητές εργάζονται σε μικρές ομάδες 2 έως 6 ατόμων. Ωστόσο, ο συνολικός αριθμός μαθητών που θα συμπεριληφθούν σε μια σχολική δράση «Ζωντανού Εργαστηρίου», προσδιορίζεται ελεύθερα από το σχολείο.
- *Παρουσίαση δράσης:* Η δράση «Ζωντανού Εργαστηρίου» θα παρουσιαστεί σε μια σύντομη γραπτή αναφορά, η οποία θα χρησιμεύσει για την παρακολούθηση της προόδου του έργου SALL.

Ποια είναι τα κύρια οφέλη της συμμετοχής;

- Διερεύνηση και επίλυση ζητημάτων που απασχολούν τη σχολική και την τοπική κοινότητα
- Συνεργασία του σχολείου με την κοινωνία και δικτύωση με τοπικούς φορείς
- Ενεργή συμμετοχή των μαθητών, με καλλιέργεια σημαντικών δεξιοτήτων τους για το μέλλον (δημιουργικότητα, κριτική σκέψη, συνεργασία, επίλυση προβλημάτων, επικοινωνία, κλπ.)
- Σύνδεση της διδασκαλίας των Φυσικών Επιστημών, της Τεχνολογίας, της Μηχανικής και των Μαθηματικών (STEM) με άλλα γνωστικά αντικείμενα και θέματα ευρύτερου κοινωνικού ενδιαφέροντος
- Συμμετοχή του σχολείου στις δραστηριότητες του διεθνούς σχολικού δικτύου του έργου SALL.

Πώς θα γνωρίσουμε ότι επιτεύχθηκαν οι στόχοι;

Το SALL είναι ένα τριετές έργο (2020-2023) και το πρώτο έτος του λειτουργεί ως φάση πιλοτικής δοκιμής. Συνεπώς, η ανατροφοδότηση και η συμβολή σας καθ' όλη τη διάρκεια της τρέχουσας σχολικής χρονιάς (2020-2021) θα είναι πολύ χρήσιμη για εμάς, προκειμένου να βελτιώσουμε τη μεθοδολογία και το υποστηρικτικό υλικό που ετοιμάζουμε.

Κατά τη διάρκεια του σχεδιασμού και της υλοποίησης της σχολικής δράσης «Ζωντανού Εργαστηρίου» που θα αναπτύξετε, θα χρειαστεί να συλλέξουμε χρήσιμες πληροφορίες από όλους τους συμμετέχοντες (μαθητές, εκπαιδευτικούς, διοίκηση σχολείου, εξωτερικούς φορείς) σχετικά με τη συμμετοχή τους στη δράση. Φυσικά, η συμμετοχή όλων σε αυτή τη διαδικασία παρακολούθησης και αξιολόγησης του έργου SALL είναι εθελοντική. Όλες οι πληροφορίες θα παρέχονται ανώνυμα και η συγκέντρωση και επεξεργασία τους θα αποσκοπεί αποκλειστικά στην πραγματοποίηση εκπαιδευτικής έρευνας.

Τι θέλουμε να μάθουμε από τους μαθητές;

Θέλουμε να παρατηρήσουμε αν η συμμετοχή των μαθητών σε σχολικές δράσεις «Ζωντανού Εργαστηρίου» θα επηρεάσει το κίνητρό τους για μάθηση στις επιστήμες, καθώς και το επίπεδο της ενεργής συμμετοχής τους σε θέματα που αφορούν στην κοινότητά τους. Για αυτό τον σκοπό, θα τους ζητηθεί να συμπληρώσουν ανώνυμα δύο ερωτηματολόγια, δύο φορές: μία πριν την έναρξη και μία μετά τη λήξη της δράσης.

Τα ερωτηματολόγια μπορούν να δοθούν στους μαθητές σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή. Για τη συμπλήρωσή τους θα χρειαστούν συνολικά περίπου 20 λεπτά. Αυτό μπορεί να γίνει στην τάξη ή να δοθεί στους μαθητές ως εργασία για το σπίτι.

Τι θέλουμε να μάθουμε από τους εκπαιδευτικούς, τη διοίκηση του σχολείου και τους άλλους εμπλεκόμενους κοινωνικούς παράγοντες;

Έχουμε αναπτύξει ένα σύνολο αναστοχαστικών ερωτήσεων για τη διοίκηση του σχολείου, τους συμμετέχοντες εκπαιδευτικούς και τους συνεργαζόμενους κοινωνικούς παράγοντες, προκειμένου να διευκολυνθεί ο σχεδιασμός και η επιτυχία της δράσης «Ζωντανού Εργαστηρίου» που θα αναπτύξετε. Θα χρειαστούν περίπου 20 λεπτά ανά συμμετέχοντα για να απαντηθούν αυτές οι ερωτήσεις κατά τη διάρκεια μιας συνάντησης (διαδικτυακής ή φυσικής), μέσω email, ή τηλεφωνικά.

Αυτή η διαδικασία θα προσφέρει μια σαφέστερη εικόνα για τη δράση «Ζωντανού Εργαστηρίου» που θα υλοποιήσετε και τους τρόπους με τους οποίους μπορείτε να συνεργαστείτε με άλλους φορείς. Θα βοηθήσει επίσης την ομάδα του έργου SALL να προσαρμόσει την υποστήριξη που θα σας προσφέρει, στις συνθήκες και ανάγκες του σχολείου και της δράσης σας.

Στο τέλος των δράσεων θα τεθούν παρόμοιες ερωτήσεις στους ίδιους συμμετέχοντες, που θα διευκολύνουν τον αναστοχασμό σχετικά με το τι λειτούργησε ικανοποιητικά και τι δεν απέδωσε κατά τη διάρκεια της δράσης σας, ώστε να βελτιώσουμε τη μεθοδολογία και το υλικό του έργου SALL και να υποστηρίξουμε μεγαλύτερο εύρος σχολικών δράσεων τα επόμενα έτη.

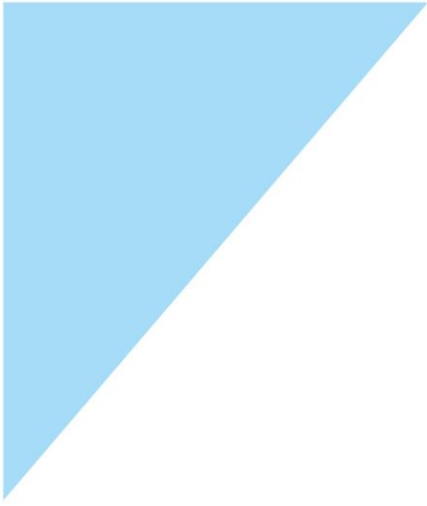
Μπορώ να συμμετάσχω στο πρόγραμμα παρά την πανδημία COVID-19;

Βεβαίως! Η προσέγγιση του «Ζωντανού Εργαστηρίου» μπορεί να φέρει σε επαφή και συνεργασία μαθητές, εκπαιδευτικούς και κοινωνικούς φορείς με διάφορους τρόπους και μέσα, συμπεριλαμβανομένων διαδικτυακών συναντήσεων και συνεργασιών. Επιπλέον, οι μαθητές μπορούν να διεξάγουν έρευνα και άλλες εργασίες από το σπίτι, ο καθένας μόνος του αλλά και συνεργαζόμενοι, αξιοποιώντας διαδικτυακά εργαλεία. Γενικότερα, μια δράση «Ζωντανού Εργαστηρίου» μπορεί να υλοποιηθεί με επιτυχία είτε με φυσική παρουσία, είτε διαδικτυακά, είτε με συνδυασμό των δύο.

Και λίγα ακόμα λόγια, πριν κλείσουμε:

Είναι σημαντικό να θυμόμαστε ότι όλοι οι συμμετέχοντες σε μια σχολική δράση «Ζωντανού Εργαστηρίου» είναι συνεργάτες: ο καθένας έχει κάτι να προσφέρει και κάτι να μάθει. Οι μαθητές συμμετέχουν όχι μόνο για να διδαχθούν και οι εκπαιδευτικοί όχι μόνο για να διδάξουν. Η συμμετοχή και το όφελος είναι αμοιβαία: όλοι συμβάλλουν ενεργά στη μελέτη και αντιμετώπιση ενός τοπικού ζητήματος, χρησιμοποιώντας ταυτόχρονα αυτή τη συμμετοχή ως ευκαιρία για να μάθουν, να διδάξουν, να δημιουργήσουν, κλπ.

Ως μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο αποτέλεσμα των σχολικών δράσεων «Ζωντανού Εργαστηρίου» αναμένεται ότι οι μαθητές, οι εκπαιδευτικοί, η διοίκηση του σχολείου, οι οικογένειες και οι εμπλεκόμενοι τοπικοί παράγοντες να αισθανθούν ως μέρη ενός κοινού σχολικού και τοπικού οικοσυστήματος, μέσα στο οποίο ο καθένας μπορεί να αντλήσει οφέλη και να ωφεληθεί τους άλλους.

www.schoolsaslivinglabs.eu

www.facebook.com/OStogether

twitter.com/OStogether